

Het heiligenboek

Catharina van Alexandrië. De 'schone, zuivere'

Tom Zwaenepoel

Het levensverhaal van Catharina is overladen met legendes, waardoor twijfel rijst over haar bestaan. Ze wordt geboren in Alexandrië als dochter van een koning. Ze is rijk, mooi en filosofisch geschoold. Nadat een oude kluizenaar haar vertelt dat Christus haar 'bruidegom' is, zoekt ze een priester op en laat ze zich dopen. Ze protesteert in het openbaar wanneer keizer Maxentius zijn onderdanen verplicht te offeren aan de Romeinse goden. Wanneer ze in een discussie haar gelijk wil bewijzen, roept de keizer vijftig van de geleerdste mannen samen uit alle delen van zijn rijk. Catharina kan hun argumentatie vlot weerleggen. Nadat de aanwezige filosofen en retoren zich tot het christendom hebben bekeerd, worden ze tot de brandstapel veroordeeld. Catharina, die hen tot het laatste moment bijstaat, wordt twaalf dagen in een kerker opgesloten. Hier troost een engel haar en een witte duif brengt haar voedsel. Vervolgens wordt ze gefolterd. Aanvankelijk wil men haar verpletteren door een rad met scherpe punten, maar het tuig breekt. Vervolgens wil men haar verbranden, maar het vuur waait uiteen en verbrandt de beulen. Uiteindelijk wordt ze onthoofd. Volgens de legende stroomt er

melk uit haar halswonde, waarmee de stad van de pest bevrijd wordt. Engelen zouden haar naar de berg Sinaï hebben gevoerd.

De naam Catharina is afgeleid van het Griekse *katharos*, wat 'schoon, zuiver' betekent. Ondanks haar adellijke afkomst, overvloed aan weelde en vreugde, vrijheid en schoonheid, kiest ze bewust voor de kuise zuiverheid. Ze is onschuldig, want ze 'handelt' louter met woorden. Ze is zuiver van hart en veracht elke vorm van ijdelheid.

Niet de professoren van Alexandrië, de antieke hoofdstad van vorming en wetenschap, noch de boeken of voordrachten en de plenaire discussie, maar de ontmoeting met een kluizenaar brengt de doorbraak in Catharina's leven. Bij hem vindt ze alles wat ze zoekt. Ze bezit alle soorten van natuurlijke wijsheid in de kennis van kleine zaken en filosofie. Tijdens de discussie met de keizer staat het christelijke denken tegenover het wereldlijke. Uiteindelijk kan haar wijsheid vijftig geleerde mannen overtuigen en bekeren. Blijkbaar volstaat één persoon om de christelijke leer op overtuigende wijze 'aan de man te brengen'. Catharina doorbreekt het cliché dat wetenschappelijke vorming een mannelijk beroepsprivilege

is. Dankzij haar legendarische discussie, haar verstand en streven naar waarheid wordt ze zelfs verheven tot patroonheilige van de filosofen, geleerden en theologen.

Catharina is een vrouw die leeft uit de wijsheid die God ons geschonken heeft. Daaraan herinnert de berg Sinaï, waar een klooster haar naam draagt. Daar leven en bidden monniken van alle christelijke religies samen. Daar horen ze Gods woord, waarin de rijkdom van de vaderlijke wijsheid en liefde woont. In de loop van de eeuwen wordt dit klooster een uitgelezen ontmoetingsplaats voor mensen van diverse Kerken, tradities en culturen. Door studie leren ze elkaar beter kennen en herontdekken ze de eenheid tussen man en vrouw, tussen volkeren, culturen en landen.

Catharina is een vroeg voorbeeld van vrouwelijke emancipatie. In haar figuur komen schoonheid, scherp verstand en geleerdheid samen. Haar legende keert de maatschappelijke rollenpatronen en waarden om. Hier wordt geen onderscheid gemaakt tussen man en vrouw, maar gelet op de scherpere argumenten en de grotere overtuigingskracht. Door haar zelfbewustzijn en welbespraaktheid trekt Catharina

makkelijk mensen aan. Ze laat zich echter niet de mond snoeren. Ook haar denken laat ze niet aan banden leggen. Met die houding raadt ze ons aan: heb de moed je eigen leven te leiden.

In de schilderkunst wordt Catharina van Alexandrië afgebeeld als adellijke jongedame met ring, kroon, gebroken wiel, zwaard, palmtak. Ze is niet enkel de patrones van de filosofen, geleerden en theologen, maar ook van de advocaten, bibliothecarissen, boekdrukkers, (hoog)leraren, juristen, leerlooiers, molenaars, naaisters, notarissen, politici, redenaars, wetenschappers, wielmakers en gehuwde vrouwen.

Tom Zwaenepoel, *Het Heiligenboek. Levenswijsheid van honderd en enige heiligen*, Lannoo, Tielt, 2008, ISBN 978 90 209 8041 7. Dit boek is helaas uitverkocht.

Omroep

15 december, 9 uur, Braambos via VRT één (herhaling omstreeks 23.30 uur via Canvas). Close-up staat in het teken van de internationale vredesontmoeting van de Sint-Egidiusgemeenschap en de miniserie over *De toekomst van onze parochiekerken* wordt vandaag afgesloten. Kerktorens in Vlaanderen zijn er te over, maar het kerkbezoek taant. Geen wonder dat bij alle betrokkenen veel vragen rijzen over de toekomst van die kerkgebouwen. Er zijn de gemeenten en steden die mee betalen voor onderhoud en verwarming. De bisdommen tekennen volop aan de parochie van de toekomst en de kerkgangers vragen zich af waar het naartoe gaat. Braambos schetst de problematiek en verzamelt denkspites over mogelijke oplossingen. Het brengt ook voorbeelden in beeld van neven- en herbestemmingen, de ene al beter geslaagd dan de andere. Parochiepriesters en gelovigen doen hun zeg. In een poging om zicht te krijgen op de toekomst van ons religieuze erfgoed passeren zowel valorisatie door gezamenlijk gebruik, nevenbestemming, herbestemming en zelfs afbraak de revue.

De vrome kudde

Kunstje Ingezonden door Wouter Baak

Een aap stapt het café binnen en maakt een salto. De cafébaas is verbaasd en vraagt:

– Hé, aap, waar heb je dat geleerd?

Grijnst de aap:

– In het circus, natuurlijk.

Dan maakt een tweede aap zijn entree en ook die maakt een salto. Vraagt de cafébaas:

– Waar heb je dat geleerd?

De aap antwoordt:

– In het circus.

Komt een derde aap de zaak binnengestormd, maakt een flikflak, twee salto's en een schroef. Zegt de cafébaas:

– Wauw! Ook in het circus geleerd?

Antwoordt de aap:

– Nee, ik struikelde over de deurmat.

In onze Kerk mag best wat meer gelachen worden. Dat blijkt ook de uitdrukkelijke wens van heel wat lezers. Die proberen we in deze rubriek op hun wensen te bedienen. Wekelijks één of meerdere mopjes, leuke anekdotes, bedenkingen, woordspelingen... Kent u er nog een leuke? **KERK & leven • Vrome Kudde**, Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen, fax 03 210 08 49, e-mail devromekudde@kerknet.be.

aanvechtbaar coureur	voor-nemen tafel-gast	zitje bij een café veldvrucht	misdadig	vervoermiddel editie
→	↓	↻ 7		↓
cataract draai-boek	↻ 1		lofdicht Aziat	↻ 2
↻			↓	keuken-gerei
Bijbelse plaats grondtoon		excuseer! helium	↻ 6	↓
↻	paar	↓	nv (Fr.) kompas-streek	Chinese maat
Noorse goden klooster-overste	↻ 9		afsluit-middel kippen-eigenschap	↻ 3
↻		oliezuur lidwoord	↓	↻ 5
plechtige belofte langzamer-hand	↻	Estland op internet	↻ 8	bijwoord
↻		↻ 4		rooms-katholiek

Ontdek meer en andere puzzels in onze puzzelboeken en -tijdschriften.

DE PUZZELAAR

© De Puzzelaar

Oplossing van de puzzel van vorige week: NIERSTEEN

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---